

ديوان بين المللی دادگستری

ترسيه حقوق سازماني سازمان ملل متحد

پيمز جي اسلون

نليد آي هر ناندز

ترجمه

دکتر مهدي حدادی

عضو هیات علمی پردیس فارابی دانشگاه بهرا

سیامک کریمی

دانشجوی دکتری حقوق بین الملل و مدرس دانشگاه

سرشناسه	: جی اسلون، جیمز - هرناندز، گلیدر آی James Jay Sloan - Hernandez
عنوان و نام پدیدآور	: دیوان بین‌المللی دادگستری و توسعه حقوق سازمانی سازمان ملل متحد / جیمز جی اسلون، گلیدر آی هرناندز؛ مترجمان، مهدی حدادی - سیامک کریمی.
مشخصات نشر	: تهران: خرسندی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۷ ص.
شابک	: 978-600-114-745-6
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
موضوع	: حقوق -- مجمع عمومی سازمان ملل متحد
موضوع	: Law -- United Nations General Assembly
موضوع	: دیوان بین‌المللی دادگستری -- سازمان ملل متحد
موضوع	: United Nations -- International Court of Justice
رده‌بندی کتبی	: KJE۹۴۸/۹ج۷ ۱۳۹۶
رده‌بندی دیوپی	: ۳۴۱/۲۴۵۷
شماره کتاب‌سازی ملی	: ۴۶۷۶۲۹۸

انتشارات خرسندی

نمایشگاه و فروشگاه کتاب، حقوقی و مجموعه قوانین

تهران، خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - خیابان بافی‌نژاد - رسیده به خیابان دانشگاه - پلاک ۱۷۴ - واحد ۲

تلفن: ۵ - ۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۶۶۴۹۰۰۰۰

فروشگاه شماره ۱: دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی تلفن: ۶۶۴۱۰۲۰۳

فروشگاه شماره ۲: میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت)، پلاک ۱۰ تلفن: ۶۶۷۵۵۹۱۰ - ۶۶۹۵۰۷۵۹

فروشگاه شماره ۳: خ انقلاب، نرسیده به میدان فردوسی، کوچه شهید پیرا، دانشکده حقوق دانشگاه آزاد،

طبقه زیرین (قسمت کتابفروشی): ۶۶۷۵۵۹۱۰

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: WWW.Khorsandypub.com

دیوان بین‌المللی دادگستری

و توسعه حقوق سازمانی سازمان ملل متحد

دکتر مهدی حدادی - سیامک کریمی

چاپ اول: ۱۳۹۶ تیراز: ۵۰۰ جلد قیمت: ۱۵۰,۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-114-745-6

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۷۴۵-۶

۹		پیشگفتار مترجمان
۱۳		۱- مقدمه
۱۹		۲- سازمان ملل متحد به عنوان یک سازمان بین‌المللی
۱۹		۱-۲- تفسیر منشور
۲۲		۲-۲- شخصیت - توفیق سازمان ملل متحد
۲۹		۳- اختیارات ارکان اصلی
۳۰		۱-۳- رهیافت دیوار نسبت به ارکان غیرقضایی
۳۰		۱-۱-۳- نظر مشورتی: نقش یک دولت
۳۳		۲-۱-۳- نظر مشورتی صلاحیت مجمع عمومی برای پذیرش
۳۵		۱-۳-۳- نظریه مشورتی آثار آرا [و جبران - سارت صادره از دادگاه اداری ملل متحد]
۳۷		۲-۳- ارتباطات صلاحیتی بین ارکان
۳۹		۱-۲-۳- نظریه مشورتی برخی هزینه‌ها
۴۲		۲-۲-۳- نظریه مشورتی دیوار
۴۳		۳-۳- تفسیر اقدامات سایر ارکان اصلی
۴۶		۴-۳- نفوذ و تأثیر یافته‌های دیوان در مورد ارکان اصلی
۵۵		۴- اختیارات دیوان در برابر ارکان اصلی غیر قضایی
۵۵		۱-۴- محدودیت‌ها در مورد صلاحیت‌های ارکان اصلی
۵۶		۲-۴- محدودیت‌های اولیه در مورد بررسی قضایی
۵۹		۳-۴- دیوان و گفت‌وگوی میان سازمانی
۵۹		۱-۳-۴- قضیه لاکربی: در آستانه بررسی قضایی
۶۳		۲-۳-۴- قضایای برخی هزینه‌ها، نامیه و کوزوو: سایه روشن‌های بررسی قضایی
۶۹		۵- ضمایم (نظریات مشورتی و آرا)
۶۹		۱- شرایط پذیرش عضویت یک کشور در سازمان ملل متحد (ماده ۴ منشور)
۷۳		۲- جبران خسارات وارده به کارکنان سازمان ملل متحد در حین خدمت

- ۳- صلاحیت مجمع عمومی در خصوص پذیرش عضویت یک کشور در سازمان ملل متحد..... ۷۷
- ۴- آثار آراء جبران خسارت صاده توسط دادگاه اداری سازمان ملل متحد..... ۸۰
- ۵- برخی هزینه‌های سازمان ملل متحد (بند ۲ ماده ۱۷ منشور)..... ۸۵
- ۶- آثار حقوقی حضور مستمر آفریقای جنوبی در نامیبیا (آفریقای جنوب غربی) نسبت به کشورها قطع نظر از قطعنامه شماره ۲۷۶ (۱۹۷۰) شورای امنیت..... ۹۳
- ۷- مسائل مربوط به تفسیر اجرای عهدنامه مونترال ۱۹۷۱ ناشی از سانحه هوایی در لاکربی (جمهوری عربی لیبی علیه ایالات متحده آمریکا) (اقدامات موقتی)، قرار مورخ ۱۴ آوریل ۱۹۹۲..... ۱۰۲
- ۸- مسائل مربوط به تفسیر و اجرای عهدنامه ۱۹۷۱ مونترال ناشی از سانحه هوایی لاکربی (جماهير عربی لیبی علیه پادشاه متحده انگلستان) (ايرادات مقدماتی)..... ۱۰۸
- ۹- پیامدهای حقوقی ساخت دیوار در سرزمین اشغالی فلسطین (درخواست نظریه مشورتی)..... ۱۲۰
- ۱۰- مطابقت اعلام یکجانبه استقلال کوزوو با حقوق بین الملل..... ۱۴۶

پیشگفتار

جامعه بین‌المللی امروزه در سیطره انبوهی از سازمان‌های بین‌المللی قرار دارد. کمتر حوزه‌ای می‌توان یافت که سازمان‌های بین‌المللی در آن ورود پیدا نکرده باشند. چنین نهادهایی نمی‌توانند فارغ از قیود و مقررات در عرصه بین‌المللی فعالیت نمایند. از یک سو، سازمان‌های بین‌المللی اگرچه توسط دولت‌ها بر اساس یک معاهده یا سند بین‌المللی تاسیس یافته‌اند، به مثابه یک سیستم حقوقی خود بسته هستند. این سیستم حقوقی خود بسته از سند موسس، تصمیمات مصوب و رویه تثبیت شده سازمان منبث می‌شود. این سیستم حقوقی که از آن تعبیر به حقوق سازمانی یا نهادی می‌شود به روابط واقع در چارچوب سازمان می‌پردازد، یعنی روابط میان اعضا، روابط ارکان و مسائل کارکنان بین‌المللی.

از طرف دیگر، سازمان‌های بین‌المللی به مثابه شخص حقوقی بین‌المللی از جمله تابعان حقوق بین‌الملل محسوب می‌شوند و دارای حقوق و تکالیفی در نظم حقوقی بین‌المللی هستند. از این رو، دیوان بین‌المللی دادگستری در نظر مشورتی خود در خصوص تفهیم و اعانت نامه ۲۵ مارس ۱۹۵۱ منعقد میان سازمان بهداشت جهانی و مصر اظهار می‌دارد: سازمان‌های بین‌المللی تابع حقوق بین‌الملل هستند و به این دلیل به تمام تعهدات ناشی از حقوق بین‌الملل عام، سند موسس و موافقت‌نامه‌های بین‌المللی که طرف آن می‌باشند، ملزم هستند. در کتاب حاضر نویسندگان به حوزه حقوق سازمانی یا حقوق داخلی سازمان ملل متحد می‌پردازند.

تمرکز این کتاب بر تأثیر دیوان بین‌المللی دادگستری بر توسعه حقوق سازمانی یا نهادی سازمان ملل متحد است. ابتدا نقش آرای دیوان در تفسیر منشور ملل متحد، کارکردها و موقعیت سازمان ملل متحد را به عنوان یک سازمان بین‌المللی مورد بررسی قرار می‌دهد. سپس مشارکت

دیوان در درک کارکرد ارکان اصلی سازمان ملل متحد مورد بررسی قرار گرفته، و تلقی دیوان در مورد اختیارات و کارکردهای ارکان غیر قضایی سازمان ملل متحد، به خصوص شورای امنیت و مجمع عمومی مورد تحلیل قرار می‌گیرد. این کتاب همچنین به این مسأله را می‌پردازد که دیوان چگونه محدودیت‌های اختیارات خویش و سایر ارکان اصلی را مورد توجه قرار می‌دهد.

یافته‌های نویسندگان نشان می‌دهد مشارکت دیوان در درک ساختارهای سازمانی سازمان ملل متحد متناسب با نقش آن به عنوان رکن اصلی قضایی این سازمان است. دیوان به تبیین خلأهای موجود در منشور به ویژه در خصوص شخصیت سازمان ملل متحد، صلاحیت‌های واگذار شده به ارکان اصلی و البته خود منشور، کمک کرده است. به نظر می‌رسد این نتیجه‌گیری منصفانه باشد که دیوان بر قالب صلاحیت مشورتی‌اش، نقش مشاور مورد اعتماد را ایفا کرده است. با وجود آن که نظرات مشورتی دیوان الزام‌آور نیستند، اما در کل مورد رعایت ارکان درخواست‌کننده نظریه منشور و دیگر ارکان ملل متحد و همچنین دولت‌ها قرار گرفته‌اند. این درست است که تعداد نظریه‌های مشورتی دیوان رو به کاهش است و مشارکت دیوان در حقوق سازمانی سازمان ملل متحد تا اندازه‌ای باعث با ماست شونده است، اما شاید در نتیجه همین موضوع، دیوان و سازمان ملل متحد، اقتدار بیشتری را به دست آورده‌اند. حتی می‌توان استدلال کرد که ازدحام قضایی ترافی در دیوان تا اندازه‌ای به دلیل اقتداری است که از طریق نظریه‌های مشورتی کسب کرده است. به هر روی، بلوغ سازمان ملل متحد، اجازه داده که برخی از مسائل از طریق رویه و گذر زمان مشخص شوند و این شاید یکی از دلایل کاهش شدن از حجم نظریه‌های مشورتی باشد.

از نظر نویسندگان برخی پرسش‌های جدی همچنان وجود دارند. دیوان با وجود آن که به نحو فعال درگیر تفسیر قطعنامه‌های شورای امنیت بوده اما همچنان مدعی است که هیچ اختیاری برای بررسی قطعنامه‌های شورای امنیت ندارد. البته ارکان سازمان ملل متحد آزاد هستند تا نظریه‌های مشورتی دیوان را نادیده بگیرند، بنابراین این موضوع می‌تواند اقتدار دیوان را متزلزل کند. در عین حال، با وجود نبود یک قوه مفسر متمرکز، مشارکت دیوان در مشخص کردن حقوق سازمانی سازمان ملل متحد از طریق رفع ابهام‌های موجود در منشور ملل متحد و نظم دهی به رویه ارکان و دولت‌های عضو، روشی است که می‌تواند تا حدودی این مشکل را برطرف سازد. در تحلیل نهایی، رهیافت دیوان به ویژه از طریق نظریه‌های مشورتی، یکی از روش‌های به طور

مستمر فزاینده در خصوص مشارکت در گفت‌وگوهای معنادار با دیگر ارکان اصلی و اصلاح چشم اندازهای مناقشه برانگیز است.

هدف از ترجمه این اثر، ارائه منبع معتبر در خصوص حقوق سازمان‌های بین‌المللی است. این کتاب مختصر می‌تواند به عنوان منبع کمکی برای درس حقوق سازمان‌های بین‌المللی دوره ارشد حقوق بین‌الملل مورد استفاده قرار گیرد. به این منظور در جهت تکمیل اثر خلاصه نظریات مشورتی و یک رأی توافقی دیوان که توسط نویسندگان در متن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است در ضمیمه آورده شده است تا دانشجویان راحت‌تر بتوانند به خلاصه آراء دسترسی داشته باشند.

در خصوص خلاصه نظریات مشورتی و رأی توافقی مذکور می‌توانستیم خودمان متون مربوط را ترجمه کنیم، اما به دو دلیل تصمیم گرفته شده از کتاب آراء و نظریات مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری، ترجمه کنونی مد رضا ضیائی بیگدلی و همکاران استفاده شود. دلیل اول این که، ترجمه صورت گرفته در کتاب مذکور خوب و دقیق بوده و لذا ترجمه مجدد کار بی ثمری می‌بود. دوم این که، چنانچه ما نیز اقدام به ترجمه خلاصه آراء و نظریات مشورتی می‌نمودیم، این شائبه پیش می‌آمد که ترجمه ما برگرفته از ترجمه کتاب مذکور است و فقط ویرایش کرده ایم. لذا با استاد ارجمند صحبت کردیم و ایشان به شرح رعایت ارجاع دهی، موافقت خود را اعلام نمودند، که از ایشان تشکر می‌نمایم. البته نظریات مشورتی که زوو در کتاب استاد وجود ندارد و توسط مترجمان صورت گرفته است.

ما اذعان داریم که هیچ کاری بدون ایراد نیست، لذا نواقص کار را بول داشته و تذکرات اساتید بزرگوار و دانشجویان محترم را به دیده منت می‌پذیریم. همچنین از ناشر محترم بابت چاپ این اثر کمال تشکر را داریم.

دکتر مهدی حدادی

سیامک کریمی

زمستان ۱۳۹۵